

נח דיני קריאת שמע ובכרוביה, וכו' סעיפים:

א. * זמן קריאת שמע של שחרית * משינא את חברו (ה) הרגיל עמו קצת ברחוק ארבע אמות ויפירונו. ונמשך זמנה (ז) עד סוף (ח) שלש (ט) שעות (י) שהוא רביע היום. * ומצוה מן המבחר לקרוא בנתיקין (פרוש, תלמידים. ורש"י פרש אנשים עניים ומחכמים המצוה) (י) שהיו מכונים לקרוא מעט קדם (י) הנץ החמה (פרוש, יציאת החמה כמו הנצו הרמונים). כדי שישים קריאת שמע ובכרוביה עם הנץ החמה ויסמך התפלה מיד בהנץ החמה. וזמי שיוכל לבנו לעשות בן שכויר מרבה (י) מאד: הגה שער הנץ החמה הוא * כמו

א. ברכות ט וזאמריס.
ב. שם וברכי ג. שם.
ד. שם.

שערי תשובה

ס. שעות. עין באר היטב. ועתה בשאנת אריה סימן ה שהאריך בהריסתו והאליה גם כן דער שלש שעות, הנה, נצד בכלל שהוא עד סוף שלש שעות, והנה, שעות ומעלות

באר הגולה

להקלל שמקבצים אסור לו לענות עמקם ברכו, שאם הם ענו שלא בדיון בינו שלא שמעו על כל פנים תשעה מהמקור עצמו. והנה בנות המגן אברהם כמה שכתב, ואם השלוח צבור אחר בלחש, ורצה לומר, שעומד אצל השלוח צבור ורואה שהשלוח צבור אומר בלחש ומשער שבוראי לא שמעו תשעה אנשים רק איזה יחידים ועל דאם נשמע להקלל, על כן לא יענה אתריהם רק אמן לבלי עלמא. ובדרך זה נקשלין בפגועותינו הרבים הרבה אנשים שמקבצים על התורה בלחש, שאין שומעין ממנו רק אנשים חסומים לו העומדים על הבימה, ועל ידי זה נשמע למרחוק להקלל ועוגין בדרך ה' המקבץ לעולם ועד, ומתשיאין בעצלותן את הרבים:

א. * זמן קריאת שמע וכו'. עין במשנה ברוך. ואף דאחבה רבה אפשר דהיו יכולין לומר, כדמכות קצת מרש"י ברכות יא ע"ב דבור המתחיל אי אמרת וכו' ונצריך עיון קצת למה שכתב רש"י טשא כמותו עמוד דבור המתחיל יוצר אור וכו' אידך טאי היא וכו' ויש לשאב דוחק, על כל פנים יוצר אור בוראי אין לומר קדם הזמן הזה, אפילו לרעת השלוח ערוך שמקל בזה לקמן בסעיף ג, הינו בשעת הדחק, וכל שכן לפי מה שפסק המגן אברהם וחסרי מגדים שם דאפילו בשעת הדחק אין לומר, אבל עד ברכו מותר לומר קדם זה הזמן. אף אין נפקא מנה כל כך מדיון זה, דהא לכתחלה בוראי אין להשהות התפלין מלגיהם עד ביו ישתבח ליוצר, ואם כן ממילא יאמר ברוך שאמר ופסוקי דזמרה אחר הזמן דכדי שיקרא, דהא זמן תפלין בבקר הוא בכדי שיקרא ולא קדם גדלעיל סימן ל סעיף א ונכתב שאין מניחין רק טוית, מלי דבר זה כמה שיש פלגא בין השלוח שיד ונתימא כסימן יח סעיף ג, אי רשאי לברך עליו מעלות השחר ואילו, עין שם ובכאור הנ"ל. אף מי שהשעה דחוקה לו יכול לעת עתה לומר ברוך שאמר ופסוקי דזמרה בלא תפלין עד יוצר אור, ובשיעור הזמן דכדי שיקרא יניח תפלין ויברך עליהם ויאמר מיצור אור וקלל: * משינא את חברו. ונענין סמיכת אלא לתפלה, משמע מדבריו הרבנו יונה וחובא בכתב יוסף והשתקטיו בסעיף קטן ו שאינו יכול לסמוך, כי אינו עדין זמן תפלה לכתחלה שהוא הנץ החמה. אף יש לדחות, דהבונה כמה שכתב אבל אדם אחר שאינו חושש לגאולה לתפלה יכול לקרואה משינא, הינו, שאינו חושש להסמיכה בזמן הנכון לכתחלה. ולפי דבריו רבנו ירמיה, לפי מה שפאר הב"ח והדרישה את דבריו בסימן פט עין שם, משמע דכאן לסמוך. ואולם באמת דין זה תלוי אי מותר מצד הדין להתפלל קדם הנץ החמה, ועין בתי אדם בכלל טו ובדרך התיים בדין זמן תפלה משמע שמידיא אין להתפלל לכתחלה קדם הנץ, וכל זה שלא בשעת הדחק, אבל בשעת הדחק דהא מותר, כמו שכתב המגן אברהם בסימן פט סעיף קטן טז: * ומצוה מן המבחר וכו'. דע, דהנתיקין לקרות בנתיקין, מותר לקרות ולהתפלל בנתיקין אם אין להם מגן, וקדושה מה מוכת במשנה ברכות דף כב יד לטבול וכו', עין שם, דאפילו אם אין לו תפלין קצת תהיה גם כן אפילו הכי יזהר לקרואה בזמנה סמוך להנץ, ומשנה זו אינה בנתיקין כדמסקינן בגמרא שם: * כמו שעור שעה אחת. עין מגן אברהם. ועין פרי מגדים שפסק בסוף דבריו וכתב, דאם כן לפי מה דנקטא לן דמעמוד השחר עד גלות השמש הוא שעה וחמש, אנו צריכין לומר דמעמוד השחר עד השער שייכר את חברו ברחוק ארבע אמות הוא בערך שעור שעה, ומשינא עד תחלת הנץ הוא גם כן שעור שעה, ומתחלת הנץ עד גלות היום השמש על הארץ הוא שעה, עד כאן דבריו, עין שם. ודבריו דברי תמה הן, דהמגן אברהם בעצמו לקמן בסימן פט סעיף קטן ב נשאר מהו וכתב דכונת הרמב"ם כמה שכתב קדם גלות השמש, ורצה לומר, קדם הנץ החמה, פרוש, תחלת חזירתה ולא גלות כל היום השמש, וכן כתב המתקצת השקל שם, עין שם, ומה שכתב כאן שעור שעה, הינו, מהנץ עד

באר היטב

(א) שעות. והא' לבלי עלמא קנין מעלות השחר, קנין אברהם. והמאזנים קריאת שמע בשביל ציצית התפלין טועים אלא יקרא קריאת שמע בזמנה בבכרוביה,

משנה ברוך

א. (א) זמן קריאת שמע. ובכרוביה קריאת שמע לפניה (ג) גם כן אין לומר קדם הזמן הזה: (ב) הרגיל עמו קצת. כאכסנא דאיתי לפרקים, דאי רגיל עמו הרבה, אפילו רחוק ממנו מכירו. ואי אינו רגיל כלל, אפילו קרב לגבה אינו מכירו. ונקבע זה הזמן לקריאת שמע, אף דמקצת אנשים קמים ממשותם משעלה עמוד השחר וקרינן בה ובקומו מן התורה, דלכן בדיעבד יצא, וכדלקמן בסעיף ד, מכל מקום (ה) כיון דרבה דאנשי לא קימי עד שיכיר אחר את חברו, ועוד מפני שקבעו פרשת ציצית בקריאת שמע דכתיב בה וראיתם אותו, לפיכך קבעו חכמים זמנה משיכיר בין תכלת ללבן, והוא הזמן דמשיכיר את חברו ברחוק ארבע אמות: (ג) עד סוף. ולכתחלה אסור להתאחר עד אותו הזמן (ושנות אלהו בשם הירושלמי): (ד) שלש שעות. שכן דרך בני מלכים לעמוד אז, ולהכי קרינן בה עדן ובקומו. ומונין אלו השלש שעות מזמן עמוד השחר, כן כתב המגן אברהם, ודעת הגר"א, משעת הנץ החמה. ולענין לכתחלה אין נפקא מנה בזה דכלאו הכי אסור לאחר, ונכ"ל בסעיף קטן ג: (ה) שהוא רביע היום. ואין חילוק בין ימות הקיץ שהיום ארוך ובין ימות התורף שהיום קצר, תשבינן היום לשתיים עשרה שעות, (ו) ולעולם חלק רביע מהיום הוא זמן קריאת שמע. לכן יש לזהר בימי התורף למהר לקרא קריאת שמע, מאחר שהיום קצר ורביע היום קצר (ו"ו). ובאמת בימי הקיץ צריך לזהר שפי, דדרך בני אדם לעמוד בזמן אחר כמו בימות התורף, ואז כבר חלף ועבר זמן קריאת שמע, דכל שהיום גדול יותר זמן קריאת שמע ממחר לבא. (ז) וצריך לגמרה בלה בזמנה. (ח) והמאזנים קריאת שמע בשביל ציצית או תפלין טועים, אלא יקרא קריאת שמע בבכרוביה בזמנה בלא ציצית ותפלין, וכשיהיה לו יניחם ויקרא בהם קריאת שמע או פרשה אחרת (ו) או מזמור תהלים. ואפילו אם ספק לו ששאר יעבר זמן קריאת שמע, גם כן אין להמתין על טלית ותפלין, דאינו מעכב זה את זה, אבל אם הכי, ימתין. דכל הקורא קריאת שמע בלא תפלין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו. ויש אנשים שמאחרים זמן קריאת שמע בשביל תפלה בצבור, וגם זה שלא בדין הוא, ועל כל פנים יזהרו לקרות שמע בזמנה קדם התפלה ולבנו לצאת בזה, ונכ"ל בסוף סימן מו במשנה ברוך, עין שם. (י) ואין לאחר הקריאה לבית הכנסת בשביל הזקנים המאחרים לבא ויצטרכו להתפלל ביתידי, כיון שעל ידי זה יעבר זמן קריאת שמע, ואין אומרים לו לאדם תשא בשביל שחבך חברך. ובשעת ויום טוב מצוי מאד לעבר זמן קריאת שמע מפני כמה דברים. על כן התבסס ציניו בראשו לקצץ מגן ולהתפלל קדם, או על כל פנים לקרות שמע בזמנו קדם שיעמד להתפלל עם הצבור ונכ"ל בסוף סימן מו, ועין שם בבאר הגר"א ובכאור הלכה שם: (י) שהיו מכונים. כי עקר מצות תפלה לכתחלה הוא מצת התחלת הנץ, מדכתיב יראוה עם שמש, וכמו שנתבאר לקמן בסימן פט, ואם היו מתחילין לקרואה משיכיר את חברו, הנה הרבה בין זה השעור ובין הנץ, והיה להם להתאחר אחר קריאת שמע ולהמתין עד שתפץ החמה, ולא היו סומכין גאולה לתפלה, לכן היו מכונים לקרואה סמוך להנץ החמה ולגמרה עם הנץ: (י) הנץ החמה. (י) היא השעה שהחמה מתחלת לזרז בראשי

ההרים:

(ח) מאד. (ט) ומכסת לו שהוא

שער היציון

א. (ב) רש"י ברכות יא ע"ב דבור המתחיל יוצר אור, ועתה בבאר הגולה: (ג) מגן אברהם בפעור קטן ו בשם הרמב"ם במלכות עין שם: (ד) ומכ"ס, וכן הסיפור כל האחרונים: (ה) פרי מגדים בסימן פט: (ו) לביש: (ז) עין דבריו בסודות: (ח) אחרונים: (ט) בית יוסף בשם הרבנו יונה: (י) גמרא:

לוח עמוד הידוע: יום א יר חשון תשס"ג. יום ב יט תשרי תשס"ג. יום ג כר אלול תשס"ג. יום ד א אלול תשס"ג. יום ה ז אב תשס"ג.